UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ, puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

18. Miris elogijs Augustini facunda eruditio, sapie[n]ter à Scriptoribus sui temporis & posteris celebrata est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

Visual Library

inquam, unus Patrum præcedentium vel tantillùm explicare tentaverat, nec niſi imperfectis phraſibus, quas ipſa fides & preces fidelium ſecum afferunt, expreſſerat; quod unicum eſt Theologiæ noſtræ compendium; quod omnium Chriſtianarum actionum & paſſionum & contemplationum eſt ſcaturigo, tantâ luce ſoliditateque diſpeſcuerit, ut ab Eccleſia nihil ei detractum ſit; tantâ ſimul ubertate diduxerit ac diffuderit, ut ei poſtea nihil adjectum ſit, ſed ipſiſſima tanti Doctoris verba in decreta fidei tanſiverint, niſi lumine tantò excellentiore in gratiarum ordine cæteris præſtitiſſet, quantò acies naturalis ejus ingenij vim intelligentiæ cæterorum ſubtilitate ſuperavit. Non enim per fidem tantùm, ſed per fidei intellectum abſtruſarumq; rationum pondera de rebus hiſce diſſeruit: ad quod duorum luminum, quibus Theologicæ conſecutiones extrahuntur, naturæ, inquam, & gratiæ conjunctio, ſingulariſque prærogativa neceſſaria eſt. Quo factum eſt, (ſi de me ipſo ingenuè loqui licet) ut non ſine ſacra quadã admiratione & pavore non ſemel libros quoſdam profundiores legerim, animoq; recoluerim: in quibus tanta ſoliditate & profunditate, arcaniſſima totius gratiæ fundamenta primus inter omnes Patres, (in quorum ſcriptis nec veſtigium eorum videre licet) eruit, tantaque luce & ſecuritate de ſecretiſſimis myſterijs diſputat, quaſi de rebus in Eccleſia tritiſſimis, ac de ipſis Chriſtianæ fidei rudimentis loqueretur.

Sed ad efferendam divini luminis magnitudinem, quo iſte Doctor antecelluit, nihil evidentius afferri poſſe videtur, quàm quòd inter peritos Eccleſiaſticæ antiquitatis conſtat, nullam hæreſin à Chriſto paſſo tot rationum naturaliũ præſidijs munitam fuiſſe; nullã plauſibilius atque animoſius adverſus Catholicorum arma reſtitiſſe; nullam tot effugijs eluſiſſe conatus oppugnantium; nullam toties confracto conciſoque toto corpore, inſtar ſerpentium, in una corporis particula totum virus vireſque reſervaſſe; nullam toties profligatam & protritam, integerrimam aciem tantò majore, quantò occultiore periculo uſque in noſtra ſæcula reſtauraſſe, quàm eam hæreſin divinæ gratiæ perduellem, quæ ab Auguſtini ingenio & calamo profligata eſt. Promptum eſſet hæc omnia luculentiùs demonſtrare, niſi in hac prooemiali diſſertatione potiùs rerum capita quodam quaſi ſaltu tangendo trãſilire cogerer, quam uberiori ſermone dilatare.

Vnum tamen obſervatione magnoperè dignum eſt, quod quemadmodum divinæ ſapientiæ profunditas in eo eluxit mirabilior, quòd ex contrarijs elementis mundi ſpectabilis compaginem coaleſcere fecit: ita non mediocriter prodigioſum illud ingenium ex eo inclaruit, quòd inter quatuor errores velut inter quatuor ventos tunc tẽporis in hoc Oceano colluctantes, quorum hic gratiam Dei, ille liberum hominis arbitrium deſtrueret; unus homines omnes naturâ bonos, alter omnes naturâ malos aſtrueret, viam regiam, inter omnes intactus gradiendo, ſine vulnere, ſine errore omnibus ſe ſectari volentibus aperuerit.

CAPVT XVIII.

Miris elogijs Auguſtini facundia, eruditio, ſapientia à Scriptoribus ſui temporis, & poſteris celebrata eſt.

HINC igitur profecta eſt illa incomparabilis opinio, quam de ipſius jam defuncti eruditione & ſapientia tota Chriſti Eccleſia ſemper habuit, & uſque ad noviſſimi judicij diem magis magiſque floreſcentem habitura eſt. Hinc expreſſa illa elogia multiplicia, & homini mortali inuſitata, quibus etjam tum vivens à viventibus viris magnis atque eruditis, præ admirationis magnitudine, prædicatus eſt. Nam inde natæ ſunt illæ voces, quibus propter nervoſiſſimam facundiam libri ipſius dicebantur [a] *eruditiſſimi, & omni eloquentiæ ſplendore fulgentes*, ita ut [b] *non tantâ induſtria Anicianæ domus nitcarent marmora, quantâ eius ſcripta perlucerent eloquentiâ*: ipſe verò [c] *ſummus ubique Orator, & Deus pœnè totius eloquentiæ.* Propter doctrinæ ſapientiæque incomparabilem profunditatem, [d] *Benedictus Doctor Iſrael*; [e] *ſal terræ, fiſtula aquæ vivæ, vena fontis æterni*, [f] *Tuba Domini*, [g] *Divini fontis ubertas*, [h] *Fons orbis, oraculum legis*, [i] *Præſidium legis*; [k] *Homo cæleſtis*; [l] *Vir cœleſtis ſapientiæ*; [m] *Spiritus igneus*, [n] *Excellentiſſimæ authoritatis, præſtantiſſimus magiſter gratiæ*, [o] *Specula paſtoralis turris validiſſima*, [p] *Conditor antiquæ fidei*, [q] *Doctrinæ Chriſtianæ culmen*; [r] *Admirabilis*, ita ut [ſ] *Legi deeſſet quicquid eum contingeret ignorare*, [t] *Pater Patrum, Doctor Doctorum*; [u] *Spiritu revelationis ab ipſo duce & fonte ſapientium illuminatus*, [x] *Sublimius omnibus volans, omnium reſerator*, [y] *Par Angelis in fervore, par Prophetis in abſconditorum myſteriorum revelatione, par Apoſtolis in prædicatione, imago divinitatis, abyſſus ſapientiæ*, [z] *incomparabiliter honorandus, ineffabiliter mirabilis.* Qui tantâ ſcripſit eruditionis profunditate, [a] *Vt dictata divinitus verba credantur*, ut [b] *quicquid dici poſſet, & ſublimi ingenio de ſanctarum Scripturarum hauriri fontibus, poneret atque diſſereret.* Tanta loquebatur doctrinæ affluentia, ut [c] *millies, & omni numero ſe plus beatos crederent, ſi præſentibus dátum eſſet intueri vere ſidereos vultus eius, vocemque divinam, ac divina canentem haurire licuiſſet.*

Tantâ

[a] Hieron, Epiſt. 30. apud Aug. [b] Secund. in Ep. ad Aug. Tom. 6. [c] Idem ibid. [d] Paulin, Epiſt. 58. apud Aug. [e] Idem Ep. 31. ibidem. [f] Idem ibid. Epiſt. 36. [g] Quod vult Deus Ep. ad Aug. tom. 6. [h] Audax Epiſt. 139. apud Aug. [i] Nectar. Epiſt. 253. ibid.

[k] Poſſid. Ep. ad Maced. [l] Darius Epiſt. 263. apud Aug. [m] Oroſius in Comment. [n] Proſp. Ep. ad Rufin. [o] Idem cont. Collat. [p] Hier Ep. 25. apud Aug [q] Conſent. Epiſt. 221. ibid. [r] Idem ibid. & Paulin, Epiſt. 31. apud Aug. [ſ] Voluſ. Ep. 2. ad Aug. [t] Poſſid. ad Maceden. [u] Paulin. Epiſt. 249. apud Aug. [x] Idem Ep. ad Valer. [y] Poſſid. ad Maced. [z] Proſp. Epiſt. ad Aug. [a] Paulin. Epiſt. 35. ad Aug. [b] Hier. Ep. 30. ad Aug. [c] Darius Comes Epiſt. 263. ad Aug.

Tantâ docebat auctoritate, & ſapientiâ, ut homines a *putarent ſe quaſdam immortalitatis leges non modo de cœlo, ſed in ipſo conſtitutos cœlo ſuſcipere; & quaſdam Dei voces non longè de templo, ſed propè ipſum Dei aſtantes tribunal audire.* Hæc profectò & ſimilia, quibus antiquorum cum ipſo viventium ſcripta plena ſunt, manifeſtiſſimè demonſtrant, quàm ſublimis eruditionis, & ſapientiæ, & auctoritatis Doctor ille Doctorum in eruditiſſimo ſæculo, ab eruditiſſimis viris habitus fuerit; ut ſupra modum admiranda ſit illa quorundam Philoſophorum recentiorum immodeſtia, qui inſtar leporum leoni mortuo inſultantium, ſimul atque ratiunculâ quâpiam ſe armatos putant, capitales doctrinas eius adverſus Pelagianos conſtantiſſime traditas, & à ſummis Eccleſiæ Præſulibus toties comprobatas, quas neque cum illa ſedulitate, qua oportebat, librorum videlicet omnium excuſſione diligenti ſcire ſtuduerunt, nec ullo modo earum fundamenta penetrarunt, tam inſolenter invadunt, eumque caliginis, ignorantiæ, temeritatis, erroris, ac tantùm non hæreſeos Pelagianæ redarguere non verentur. Quorum novi plumbeique pugiunculi ſi immobili iſti rupi, detecta aliquando genuina veritate, quam ipſe docuit, illiderentur, fortaſſis arma omnia repercuſſa obtuſaque manibus exciderent, nec aliud exarmatis præſidium, niſi pervicacia, aut palinodia ſupereſſet. Quod magnum beneficium, præſentique perturbationi Scholaſticæ Theologiæ magnoperè neceſſarium ut Deus præſtet, ſpiritu ſuo tam docentium, quàm diſcentium animos illuſtrando, magnis precibus interpellandus eſt; & Auguſtini ſcripta, quod unicum tanto malo remedium eſt, diligentius & reverentius, quàm hactenus à quibuſdam factum eſt, conſulenda. Longè quippe integrius profundiuſque veritas in ipſis latet, & longius ab ea plerique receſſerunt, quàm vulgus Doctorum recentiorum ſuſpicatur. Nos interim in tanti Doctoris mirabilibus pro noſtro modulo referandis pergamus, eòque porrò ſtylum noſtrum convertamus, quòd divinæ gratiæ efficaciam adhuc luculentius totius vitę praxi, quam ſermonibus, lucubrationumque monumentis expreſſerit.

a Ibid.

CAPVT XIX.

Vis gratiæ magis vitæ praxi in Auguſtino, quàm ſtylo ab eo expreſſa eſt, converſione mirabili, quâ Magdalenæ, Petro, & præcipuè Paulo ſimilis fuit; inſtitutione Religioſorum, qui in quinquaginta quatuor Ordines diffuſi ſunt, alijſque multis.

VBI nobis occurrit primo loco mirabilis illa & extra naturalem rerum ordinem divinitus perpetrata converſio; quæ tanquam divinæ gratiæ ſpeculum & compendium clariùs vires ejus ac naturam oculis opinionum pravitate non lippientibus exponit, quàm quicquid in ſcriptis voluminibus de ejus efficacia conſignavit. Cùm enim totius vitæ ſtadio uſque ad annum circiter tertium ſupra trigeſimum & amorum & morum fœditate diffluxiſſet, pravarumque conſuetudinum ferreis vinculis innexus, longo irritoque conatu duriſſimam concupiſcentiarum ſuarum ſervitutem non potuiſſet excutere, uno impetu ſuborta eſt ingens procella, ferens ingentem imbrem lachrymarum: quâ tempeſtate Spiritu Domini flante ſuſcitatâ, omnes catenæ quibus tenebatur repente diruptæ ſunt, & velut impellente turbine ab uno extremo in alterum, à vita turbulentiſſima & fœdiſſima in pacatiſſimam, caſtiſſimamque tranſlatus eſt. Quibus profectò tot annorum ſuſpirijs, per quæ in placitum vitamq; ſanctiorem, ſtimulis timoris, pudoris, ac amoris agitatus totis anhelabat viſceribus, quid docemur, niſi animam tot impedimentis implicatam, tot vinculis carnis & ſanguinis ſub diaboli poteſtate captivam, nulla arte, nulla vi, niſi inuſitato Spiritus omnipotentis miraculo, in felicem illam arbitrij libertatem reſpirare potuiſſe? De qua ipſe admirabundus quodâ loco clamat: *Vbi erat tam annoſo tempore, & de quo imo altoque ſecreto evocatum eſt in momento liberum arbitrium meum, quo ſubderem cervicem levi iugo tuo, & humeros levi ſarcinæ tuæ, Chriſte* IESV, *adiutor meus, & redemptor meus?*

Lib. 9. Confeſſ. c. 1.

Quare cùm nihil præceſſerit, cui potentiſſimus ille repentinæ commotionis impetus aſſcribi poſſit, ſine temeritate dixero, Auguſtinum in converſione ſua ſimilem fuiſſe Magdalenæ, quæ divini amoris illapſu inflammata, torrenteque lachrymarum inundata, omnes vitæ priſtinæ fœditates, omnes mundi & carnis imagines repéte delevit. Similem eſſe Apoſtolis veritatis, quorum anteà viles animas, & in terra repentes, uno igne Pentecoſtes, quicquid ligni, fœni, ac ſtipulæ ſupererat exurente, factus etjam repente de cœlo ſonus, tanquam advenientis ſpiritus vehementis, ad virtutum omnium culmen abripuit. Similem fuiſſe ſancto Petro, qui poſt promiſſa toties violata, quibus ſe Deo animamque devoverat ſuam, uno reſpectu interiore ſubitò commutatus eſt. Similem deniq; fuiſſe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN